

Araştırma Yöntemleri

SPSS Uygulamalı



IBU Publications

Araştırma Yöntemleri

SPSS Uygulamalı

Authors:

Prof. Dr. Hüseyin PADEM
hpadem@ibu.edu.ba

Yrd. Doç. Dr. Ali GÖKSU
agoksu@ibu.edu.ba

Arş. Gör. Zafer KONAKLI
zkonakli@ibu.edu.ba

Publisher:

International Burch University

Editor in Chief:

Prof.Dr. Hüseyin PADEM

Reviewed by:

Prof. Dr. İbrahim GÜNGÖR, Akdeniz University

Prof. Dr. Akif KUTLU, Süleyman Demirel University

Assoc. Prof. Dr. Teoman DUMAN, International Burch University

DTP & Design:

Suhejb Djemali

DTP and Prepress:

International Burch University

Printed by:

Circulation: 500 copies

Place of Publication: Sarajevo

Copyright: International Burch University, 2012

International Burch University Publication No: 13

Reproduction of this Publication for educational or other non-commercial purposes is authorized without prior permission from the copyright holder. Reproduction for resale or other commercial purposes prohibited without prior written permission of the copyright holder.

Disclaimer: While every effort has been made to ensure the accuracy of the information, contained in this publication, International Burch University will not assume liability for writing and any use made of the proceedings, and the presentation of the participating organizations concerning the legal status of any country, territory, or area, or of its authorities, or concerning the delimitation of its frontiers or boundaries.

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

004.42:311.2](075.8)

PADEM, Hüseyin

Araştırma yöntemleri : SPSS uygulamalı / Hüseyin Padem, Ali Göksu, Zafer Konakli. - Sarajevo : International Burch University, 2012. -

181 str. : ilustr. ; 24 cm

Bibliografija: str. 175-180.

ISBN 978-9958-834-04-2

1. Göksu, Ali 2. Konakli, Zafer

COBISS.BH-ID 19416326

Prof. Dr. Hüseyin PADEM

Yrd. Doç. Dr. Ali GÖKSU

Arş. Gör. Zafer KONAKLI

Araştırma Yöntemleri

SPSS Uygulamalı



IBU Publications

Sarajevo, 2012.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	5
ÖNSÖZ.....	11

1. BÖLÜM BİLGİ, BİLİM VE BİLİMSEL YÖNTEM

BİLGİ, BİLİM VE BİLİMSEL YÖNTEM	13
BİLGİ KAYNAKLARI VE BİLGİYE ULAŞMA	14
BİLİM VE ÖZELLİKLERİ	17
Bilimin Tanımı.....	17
Bilimin Amacı	18
1- Varlığı keşfetme.....	20
2 - İnsanı keşfetme	22
3 - Olayları çözme.....	23
BİLİMİN ÖZELLİKLERİ	24
BİLİM TARİHİ	25
Nobel Ödülleri	29
BİLİMİN FARKLI AMAÇLA KULLANIMI.....	30
BİLİM VE TOPLUM	34
1- Bilgisizlik.....	35
2 -Fakirlik.....	36
3 - İhtilaf	36
BİLİMİN SINIFLANDIRILMASI	37
BİLİM VE KÜLTÜR	39
Sürdürülebilir Bilim	39

2. BÖLÜM

ARAŞTIRMA KONUSUNUN BELİRLENMESİ VE KARAR VERME

ARAŞTIRMA KONUSUNUN SEÇİMİ	41
HİPOTEZ VE ARAŞTIRMA SORULARININ BELİRLENMESİ	44
KARAR VERME	45
Araştırma Çalışmalarında Karar Verme	47

3. BÖLÜM

LİTERATÜR TARAMASI VE ARAŞTIRMA ÖNERİSİ

LİTERATÜR TARAMASI	49
ARAŞTIRMA ÖNERİSİ NASIL HAZIRLANIR.....	51
Araştırma önerilerinde en çok yapılan hatalar.....	56

4. BÖLÜM

METODOLOJİ

GİRİŞ.....	57
NİTEL ARAŞTIRMA (QUALITATIVE RESEARCH).....	57
NİCEL ARAŞTIRMA (QUANTITATIVE RESEARCH)	58
KARMA ARAŞTIRMA.....	58

5. BÖLÜM

ARAŞTIRMA METOTLARI VE VERİ TOPLAMA

VERİ TOPLAMA SÜRECİ	61
Ana Kitle (Population).....	62
Örneklem (Sample).....	63
Geçerlilik (Validity)	63
Güvenilirlik (Reliability).....	64
VERİ TOPLAMA YÖNTEMLERİ.....	64
Tarama	65
Görüşme	66
Deney.....	67
Gözlem.....	68
Anket	68
Metodolojinin Belirlenmesi	69
Soru Tiplerine Karar Verilmesi.....	73
Soruların İçeriklerine Göre Sınıflandırılması	74
Soruların Cevaplarına Göre Sınıflandırılması	76
Anket Hazırlarken Yapılan Başlıca Hata Türleri	80
Anketin Dizayn Edilmesi.....	85
Pilot Uygulama	86
Hedef Gruba (Örneklem) Uygulama	86
Olasılıklı Örneklem Yöntemleri.....	87
Olasılıksız Örneklem Yöntemleri	89

6. BÖLÜM

VERİLERİN ANALİZİ, DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

VERİ ANALİZİ	91
Sürekli ve Ayrık Değişken	93
ÖLÇME.....	93

ÖLÇEK VE ÖLÇEK GELİŞTİRME	96
İkili Karşılaştırma	97
Karşılaştırmalı Olmayan Ölçekler	98
Çoklu Ölçekler	98
Tekli Ölçekler	100
Sürekli Ölçekler	102
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	103

7. BÖLÜM

BİLİMSEL ARAŞTIRMALARIN YAZIM KURALLARI

ARAŞTIRMANIN YAZILMASI	105
Başlık	107
Kapak Sayfası	107
Teşekkür Sayfası	107
Özet	108
İçindekiler	109
Tablo Listesi	109
Şekiller Listesi	110
Kısaltmalar	110
Giriş	110
Metotlar (Yöntemler)	111
Sonuç	113
Tartışma	113
Kaynaklar	114
Ekler	118

8. BÖLÜM

BİLİMSEL YAYINLAR VE YAYINA GÖNDERME

BİLİMSEL YAYINLAR	119
ISI (Institute For Scientific Information) Tarafından Taranan Dergiler	119

Alan İndeksli Dergiler.....	121
Ulusal Hakemli Dergiler.....	122
Hakemli Dergiler (Peer-Reviewed Journals).....	122
Açık Girişli Dergiler (Open Access).....	122
Birden Çok Hakemli Dergiler (Double Blind).....	123
Bildiri Kitapları (Proceedings)	123
Diğerleri	123
YAYINA GÖNDERME	124
Dergi Seçiminde İpuçları ve Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	128

9. BÖLÜM

ARAŞTIRMACI VE ETİK KURALLAR

ETİK NEDİR?	131
ETİK KURALLAR.....	131
ETİK KURALLARA AYKIRI DAVRANIŞLAR.....	133
Aşırma (Plagiarism).....	133
Uydurma (Fabrication).....	134
Çarpıtma (Falsification).....	135
Duplikasyon (Duplication).....	135
Dilimleme (Salami Slicing).....	136
Haksız Yazarlık.....	136
Diğer	136

10.BÖLÜM

TEMEL İSTATİSTİKİ METOTLAR

TEMEL İSTATİSTİKİ KAVRAMLAR.....	139
DEĞİŞKEN TIPLERİ	140

HİPOTEZ TESTİ	141
1.Tip ve 2.Tip Hatalar	142
Bir-Kuyruklu ve İki Kuyruklu Testler	143
VERİLERİ ÖZETLEME: TANIMLAYICI İSTATİSTİKLER.....	143
Temel Kavramlar	144
İSTATİSTİKİ TESTLERİN SINIFLANDIRILMASI	151
FARKLILIKLARI İNCELEME TEKNİKLERİ: TEK GRUP VE İKİ GRUP T-TESTİ	152
Temel Kavramlar	152
ORTALAMALARIN KARŞILAŞTIRILMASI: VARYANS ANALİZİ (ANOVA).....	163
Temel Kavramlar	164
Temel Kavramlar	174
Ki-kare Bağımsızlık testi	174
KORELASYON ANALİZİ	178
Temel Kavramlar	179
Kısmi Korelasyon (Partial Correlation).....	183
ÇOKLU REGRESYON	184
Temel Kavramlar	184
Hiyerarşik Regresyon (Hierarchical Regression).....	191
FAKTÖR ANALİZİ	192
KAYNAKÇA.....	203

ÖNSÖZ

Bu kitap, Üniversitelerde eğitim gören lisans ve lisansüstü öğrencilerinin araştırma metotları ile ilgili kaynak ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı olmak amacı ile hazırlanmıştır. Üzerinde durulan konular mümkün olduğunca basit bir anlatım dili kullanılarak sunulmaya çalışılmıştır.

Araştırma metotları ile ilintili hazırlanan birçok kitap, kısaca bilim ve özelliklerinden sonra veri toplama ve istatistik metotların uygulaması yörüngesinde yoğunlaşmıştır. Yenilik olarak bu kitapta örnekler verilerek insanlığın karşılaştığı temel sorunlar ve bunların çözümünde bilimin etkinliği vurgulanmıştır. Bilim tarihine kısaca değinilmiş ve bilim insanlarının topluma karşı sorumlulukları üzerinde durulmuştur.

Kitap, hem sosyal bilimler, hem de fen ve sağlık bilimlerinde çalışan araştırmacıların kullanabileceği niteliktedir. Kitabı orijinal kılan hususlardan birisi de insan, varlık ve olayların araştırılmasını kapsayan bilim anlayışında, bilimi anlama ve kavramada maddenin metafizik boyutunun da vurgulanmasıdır.

Teknolojik olarak gelişmiş toplumların göze çarpan en önemli özellikleri bilgi üretimi, kullanımı ve bunu teknolojiye dönüştürmedeki araştırma kararlılığı ve ciddiyetleridir.

Bilimsel bilgi üretme sürecinin belli bir sistematik ile yapılması gereklidir. Araştırma sırasında bazı sorunlar çıkabilir. Ortaya çıkabilecek sorunların azaltılması, önceden tahmin edilmesi veya bu sırada çözülmesi veyahut da etkisinin en aza indirgenmesi gereklidir. Bu sistematik kurallar çerçevesinde elde edilen bilginin tez, makale, rapor veya sunum şeklinde

yazıya dökülmesiyle hatalar azalacaktır. Üretilen bilginin güvenilirliği daha çok bu bilginin hangi metotlarla elde edildiği ve test edildiği ile ilgilidir.

Kitabın öğrencilerimize, öncelikle bilimsel düşünme ihtiyacı hissettirmesi, sonrasında da araştırma isteği uyandırması ve her seviyede araştırmaya yönlendirmesi oranında amacına ulaşacağını ümit ediyoruz.

29 Şubat 2012, Bosna Hersek

Prof. Dr. Hüseyin PADEM
Yrd. Doç. Dr. Ali GÖKSU
Arş. Gör. Zafer KONAKLI